

Література:

1. Рубанов В. В. Витоки харківської школи політичного аналізу та її вплив на формування теорії та методології політичної аналітики. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Ссерія «Питання політології»*. 2017. Вип. 31. С. 5–11.

2. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03. 2016. Р. № 261 (зі змінами). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-n#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-34>

САМОСТІЙНА РОБОТА АСПІРАНТІВ І ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Скакальська І.Б.

*доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії та методики навчання,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка, Україна*

Левчук А.В.

директор Кременецького краєзнавчого музею

Для успішної трансформації системи національної освіти України до європейського соціально-культурного простору необхідно активно шукати та впроваджувати нові педагогічні підходи і технології для підготовки майбутніх докторів філософії. Ці підходи повинні сприяти розвитку самостійності та пізнавальної активності аспірантів. Однією з ключових складових цього процесу є переосмислення організації освітнього процесу. Замість традиційних лекційно-інформативних методів, слід акцентувати увагу на індивідуально-орієнтованих формах навчання, де здобувачі можуть активно впливати на власну траєкторію навчання. Це означає, що аспіранти, крім обов'язкових освітніх компонентів, повинні мати можливість обирати предмети, поглиблювати знання у вибраних областях та самостійно визначати свій темп навчання.

Реалії сучасного життя такі, що аспіранти будь-якого напрямку підготовки повинні бути готові до регулярної самостійної професійної освітньої діяльності. Динамічні зміни на ринку праці, поява нових

інформаційних технологій, накопичення величезних баз даних вимагають не лише знань, а й умінь реагувати на професійні ризики, оперувати великими обсягами інформації, вивчати суміжні галузі тощо. Крім того, сучасний професіонал повинен вміти працювати в тимчасових проєктних групах, колективах, бути готовим до професійних дискусій і вирішення складних проблем і питань.

ОНП зосереджена на опануванні здобувачами компетентностей, достатніх для проведення оригінальних наукових досліджень, під час вивчення освітніх компонентів. Відповідно, додатково необхідно відвести більше часу на самостійну роботу аспірантів. Це допоможе їм розвивати аналітичні та критичні навички, вирішувати завдання самостійно. Важливо створити умови, щоб здобувач мали доступ до необхідних ресурсів та підтримку в цьому процесі.

У світовій практиці зараз адмініструються цілі програми курсів онлайн, а деякі викладачі використовують онлайн-дискусійні форуми, щоб доповнити взаємодію віч-на-віч. До таких заходів додаються списки літератури, щоб здобувачі їх опрацювали самостійно. Корисним кейсом, як доповнення до онлайн-занять, є письмові завдання та роботи з коментарями інструктора й обговореннями, які пов'язані з розвитком критичного мислення здобувачів [1].

Методи проєктного навчання спрямовані на досягнення прогнозованих результатів самостійної роботи аспіранта на основі вже здобутого досвіду. Їх використання недоцільне та неможливе без чіткого визначення дидактичних завдань, які здобувачі вирішують у навчальній діяльності за різними типами проєктів [2]. Правильне впровадження методів проєктного навчання також передбачає підтримку аспірантів в процесі роботи над проєктами, можливість консультацій та зворотного зв'язку для досягнення кращих результатів. Таким чином, методи проєктного навчання можуть бути ефективними, якщо вони правильно структуровані і підтримуються відповідними навчальними та методичними ресурсами.

Під час вивчення освітніх компонентів «Методика організації історико-педагогічних досліджень» та «Основи дослідницької діяльності в музейних та архівних установах» передбачено самостійне виконання низки практичних завдань здобувачами. Зокрема, аспіранти аналізують та вивчають документи, артефакти. У багатьох музеях наукові розвідки проводяться в колективному форматі, де відділи або секції спільно займаються дослідженнями. Деякі теми вимагають формування тимчасових колективів у вигляді проблемних творчих груп для їх розробки, до яких включають й аспірантів. Ця колективна організація дослідницької роботи дозволяє об'єднувати зусилля різних фахівців та спеціалістів для ефективного вивчення і дослідження різних аспектів колекцій музею, історії, культури та інших суттєвих аспектів. Такий підхід сприяє обміну знаннями і дослідницькими підходами,

а також сприяє більш глибокому розумінню та вивченню об'єктів, які представлені в музейних колекціях [3, с. 85]. Так, у Кременецькому краєзнавчому музеї створена науково-дослідна група з вивченням нематеріальної спадщини краю та її популяризація в педагогічному середовищі. Важливо для аспірантів комунікувати з освітянською спільнотою, співпрацювати з колегами та обмінюватися ідеями і дослідженнями у ході виконання завдань самостійної роботи.

Отже, актуальною є проблема організації самостійної роботи аспірантів в умовах особистісно-орієнтованого навчання, яка вимагає нових підходів та стратегій для успішної реалізації реформ у вищій освіті України. Самостійна робота аспірантів є важливою складовою їх освіти та дослідницької підготовки. Вона дозволяє аспірантам глибше вивчати обрану галузь науки, розвивати аналітичні та дослідницькі навички, а також активно приймати участь у створенні нових знань.

Література:

1. Nold H. Using Critical Thinking Teaching Methods to Increase Student Success: An Action Research Project. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*. 2017, Volume 29, Number 1, 17–32. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1136016.pdf>
2. Положення про організацію самостійної роботи студентів у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка. 2018. <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/dokumentu/polozhenya/2019-2020/pol%20sam%20rob%20styd.pdf>
3. Салата О. О. Основи музеєзнавства : навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.